

RAAP-NOTITIE 863

plangebied Acacialaan

Gemeente Doorn

**Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek
en een inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Van Bakkum Projecten B.V.

Titel: plangebied Acacialaan, gemeente Doorn; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: september 2004

Auteur: drs. A.J. Tol

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2004\DOAC\N0863-DOAC.doc

Projectcode: DOAC

Projectleider: drs. A.J. Tol

projectmedewerker: drs. C. Kruidhof & drs. I. Briels

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummer: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: niet van toepassing

Autorisatie: drs. B. Jansen

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2004

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: Van Bekkum Projecten B.V.
- *aanleiding onderzoek*: verzoek vrijstellingsprocedure ex artikel 19, lid 1 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening
- *datum uitvoering veldwerk*: 15 september 2004

Locatiegegevens

- *plangebied*: Acacialaan
- *kadastrale gegevens*: Kadastrale gemeente Doorn, Sectie B, Perceelnrs. 1768, 3109 en 3110
- *plaats*: Doorn
- *gemeente*: Doorn
- *provincie*: Utrecht
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 39B
- *plangebied in gebruik als*: braakliggend, oorspronkelijk deels bebouwd met kassen en huizen
- *oppervlakte plangebied*: 0,5 ha
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 152.330/449.680
- *NAP-hoogte maaiveld*: ca. 8 m +NAP

Voorgenomen bodemingrepen

De planontwikkeling voorziet in de bouw van twaalf woningen met kelders en twee appartementengebouwen. De planontwikkeling gaat gepaard met bodemingrepen in vrijwel het gehele plangebied. De maximale diepte van deze ingrepen bedraagt 1,6 m -Mv (kelders).

Doelstelling

Doel van het onderzoek is het vaststellen of in het plangebied (binnen 2,0 m -Mv) archeologische resten voorkomen of verwacht kunnen worden, die bedreigd worden door de voorgenomen bodemingrepen.

Onderzoeksvragen

1. Welke archeologische resten naar aard en datering worden in het plangebied verwacht (gespecificeerde archeologische verwachting)?
2. Wat is de mate van verstoring van de bodemopbouw in het plangebied en wat zegt dit over de kans op het aantreffen van intacte archeologische resten?

3. Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van grotere vondstrijke nederzettingen?
4. Wat is globaal de waarde van eventueel aanwezige archeologische resten (aard, fysieke kwaliteit, datering, diepteligging en omvang) en wat zegt dit over hun behoudenswaardigheid?
5. In welke mate worden eventueel aanwezige archeologische resten bedreigd door de realisatie van de geplande bodemingrepen?

Het archeologisch vooronderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het onderzoek is gebaseerd op het onderzoeksvoorstel dat is goedgekeurd door de provinciaal archeoloog van de provincie Utrecht dhr. R. Kok (zie offerte d.d. 9 juli 2004). Het onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkemper e.a., 1998). Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform de "Voorlopige richtlijnen bureauonderzoek van de provincie Utrecht" (KOK, 2004). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Bodemkundige en/of geologische gegevens

- *bodem*: niet gekarteerd stedelijke gebied; in de nabije omgeving komen voor (Stiboka, 1981):
 - holtpodzolgronden (code Y21: leemarm en zwak lemig fijn zand; gY30 grof zand; grondwatertrap VII);
 - hoge zwarte enkeerdgronden (code zEz21: leemarm en zwak lemig fijn zand, grondwatertrap VI).

Aangezien het plangebied in de Nieuwe tijd en mogelijk ook daarvoor deel uitmaakte van een bos (zie hieronder) is het waarschijnlijk dat oorspronkelijk holtpodzolgronden aanwezig waren. Deze gronden zijn kenmerken voor enigszins lemig zand dat met bos is bedekt.

- *geologie*: Formatie van Twente, dekzand dunner dan 2 m op fluvioglaciale afzettingen (RGD, 1982: code Dr7).
- *geomorfologie*: smeltwaterwaaier (sandr) bedekt met dekzand (Stiboka/RGD, 1986: code 5G2). Het onderzoeksgebied ligt op de zuidelijke flank van de Utrechtse Heuvelrug: op de overgang van de stuwwal Soesterberg-Rhenen naar een gebied met stuifzand en gordeldekzandwelingen.

Archeologische gegevens

- *archeologische verwachting*: het gebied is blanco op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW; ROB, 2001) vanwege het ontbreken van bodemkundige gegevens (niet gekarteerd stedelijke gebied). De dichtstbijzijnde archeologische verwachtingswaarde is echter hoog; vermoedelijk geldt deze verwachtingswaarde ook voor onderhavig onderzoeksgebied.
- *ARCHIS-waarnemingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem)*
- In het plangebied: geen
- in de (directe) nabijheid:

Direct ten zuidwesten van het plangebied bevindt zich een terrein van hoge archeologische waarde: de middeleeuwse dorpskern van Doorn (AMK-terrein 39B-A24). Volgens de CD-Rom *Cultuurhistorische elementen in de provincie Utrecht* (Provincie Utrecht, 2001) kunnen archeologische resten samenhangend met deze historische kern ook in het zuidelijke deel van het plangebied verwacht worden.

Op grotere afstand liggen vindplaatsen met archeologische resten uit eerdere perioden: aardewerken pot uit de Bronstijd-Romeinse tijd (waarnemingsnr. 26707), (mogelijke) grafheuvels uit de prehistorie (AMK-terrein 39B-A38, bewoningsresten uit de IJzertijd/Romeinse tijd (AMK-terrein 32D-A52).
- *amateur-archeologen*: de door de provincie genoemde lokale amateur-archeoloog (dhr. T. de Graaff) was tijdens het onderzoek onbereikbaar.

Historische gegevens

historische kaarten:

- Nieuwe Kaart van den Lande van Utrecht, 1696 (Canaletto, 1973): vermoedelijk bosgebied, geen bebouwing;
- Kadastrale Minuutplan Gemeente Doorn, Sectie B, Tuiland, jaar onbekend (circa 1820): onbebouwd;
- Grote Historische Atlas 1839-1859 (Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990): bosgebied;
- Gemeenteatlas van de provincie Utrecht (Kuyper, 1866): onbebouwd, bosgebied.
- Historische Atlas Utrecht 1906 (ROBAS Producties, 1989): bebouwing (in zuidwesten van plangebied) met bijbehorende tuinen of landerijen. Vermoedelijk betreft het de kwekerij van de familie Van Veldhuijsen die hier in het begin van de 20ste eeuw is gestart. In eerste instantie vond kweek van planten in de openlucht plaats, later in kassen (Hopman en Peters Holding BV, 1999).
- *topografische kaarten 20^e eeuw*: bebouwing langs de zuidelijke rand, centraal kassen.
- *andere bronnen*:

CD-rom "Cultuurhistorische elementen in de provincie Utrecht" (Provincie Utrecht, 2001): geen historische bebouwing aanwezig. Het zuidelijke rand van het plangebied zou deel hebben uitgemaakt van de Stichtse Lustwarande, een reeks buitenplaatsen langs de zuidflank van de Utrechtse heuvelrug. Uit de historische kaarten blijkt echter dat in het plangebied zelf geen buitenplaats heeft gelegen.

- *historisch gebruik*: vermoedelijk maakte het plangebied gedurende en groot deel van de Nieuwe tijd (en de Middeleeuwen?) deel uit van een bos dat gebruikt is voor jacht en houtproductie. Begin 20ste eeuw is in het plangebied een kwekerij gestart.

Gespecificeerde archeologische verwachting

Het onderzoeksgebied ligt op de zuidelijke flank van de Utrechtse Heuvelrug. Op grond van de inventarisatie van archeologische, historische, bodemkundige en geologische gegevens gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit het Laat Paleolithicum t/m de Late Middeleeuwen. Het kan dan gaan om nederzettingsterreinen en andere typen vindplaatsen, zoals graven, verkavelingspatronen en andere zeer lokale archeologische resten. Gezien de geologische situatie bevinden de meeste archeologische resten zich waarschijnlijk binnen 2,0 m- Mv, namelijk in de top van het dekzand. Eventueel aanwezige grafheuvels kunnen nog als lichte verhogingen herkenbaar zijn.

In de 20^e eeuw is het plangebied deels overbouwd en deels als kwekerij in gebruik genomen. Mogelijk is hierdoor de bodem verstoord geraakt en zijn eventueel aanwezige archeologische waarden aangetast.

3 Veldonderzoek

Oppervlaktekartering: methoden

De oppervlaktekartering is daar uitgevoerd waar het plangebied tijdens het veldwerk een goede vondstzichtbaarheid had: langs geschoonde slootkanten, in molshopen, op geploegde akkers, etc. Verder is gekeken naar lokale verhogingen in het reliëf die als mogelijke grafheuvels zijn te interpreteren.

Oppervlaktekartering: resultaten

De oppervlaktekartering heeft geen vondsten en aanwijzingen voor de aanwezigheid van grafheuvels opgeleverd.

Booronderzoek: methode

- *positie boringen*: regelmatige verdeling over het onderzochte gebied, waarbij zoveel mogelijk geboord is op de locaties van de beoogde kelders.
- *gebruikt boormateriaal*: Edelman 12 cm

- *totaal aantal boringen: 12*
- *minimaal geboorde diepte: 0,6 m -Mv*
- *maximaal geboorde diepte: 2,0 m -Mv*
- *boorbeschrijvingen: onder andere conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989)*
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met: meetlint*
- *Z-coördinaten boringen: niet bepaald*

Deze methode is geschikt voor het opsporen van vondstrijke nederzettingen. Deze methode is minder geschikt voor het opsporen van vondstarne nederzettingen en zeer lokale archeologische resten zoals graven en verkavelingsgreppels (Tol e.a., 2004)..

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopeenvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch en archeologisch): in het gehele plangebied komen van boven naar beneden de volgende lagen voor:*
 - 0-0,8 m -Mv: verstoord pakket (maximaal tot 1,0 m -Mv)
 - 0,8-2,0 -Mv: zwak siltig zand met een lichte bijmenging van grind. Het betreft fluvioglaciale afzettingen (sander).
- *mate van verstoring: de laag waarin bewoning werd verwacht, de top van het dekzand, is waarschijnlijk volledig opgenomen in de verstoorde bovengrond. Eventueel hierop aanwezige vindplaatsen zullen grotendeels verdwenen zijn.*
- *archeologische indicatoren in boringen: niet aangetroffen.*

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

- 1. Welke archeologische resten naar aard en datering worden in het plangebied verwacht (gespecificeerde archeologische verwachting)?**

Uit het bureauonderzoek blijkt een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit het Laat Paleolithicum t/m de Late Middeleeuwen. Het betreft nederzettingsterreinen en andere typen vindplaatsen, zoals graven, verkavelingspatronen en andere zeer lokale archeologische resten, die zich in de top van het dekzand zullen bevinden (binnen 2,0 m -Mv)
- 2. Wat is de mate van verstoring van de bodemopbouw in het plangebied en wat zegt dit over de kans op het aantreffen van intacte archeologische resten?**

De laag waarin bewoning werd verwacht, de top van het dekzand, blijkt sterk verstoord (ca 0,8 m). Eventueel hierop aanwezige vindplaatsen zullen grotendeels verdwenen zijn.

3. Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van grotere vondstrijke nederzettingen?

Nee.

4. Wat is globaal de waarde van eventueel aanwezige archeologische resten (aard, fysieke kwaliteit, datering, diepteligging en omvang) en wat zegt dit over hun behoudenswaardigheid?

Niet van toepassing.

5. In welke mate worden eventueel aanwezige archeologische resten bedreigd door de realisatie van de geplande bodemingrepen?

Niet van toepassing.

Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van waardevolle archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen. De voorgenomen bodemingrepen kunnen, voor zover het de archeologische waarden betreft, zonder beperkingen worden uitgevoerd.

- *contactpersoon overheid*: drs. R. Kok (provinciaal archeoloog)

Provincie Utrecht

Dienst MEC, sector DCU

Postbus 80300

3508 TH Utrecht

tel. 030-2582692

fax 030-2582105

- *contactpersoon RAAP*: drs. A.J. Tol

tel. 071-5768118

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Canaletto**, 1973. *Nieuwe Kaart van den Lande van Utrecht*. Uitgeversmaatschappij Canaletto, Alphen aan den Rijn.
- Hopman en Peters Holding B.V.**, 1999. *Bodemonderzoek Acacialaan 33 Doorn*.
- Kuyper, J.**, 1866. *Gemeente atlas van de provincie Utrecht*. Hugo Suringar, Leeuwarden (herdruk 1986 door B.V. Foresta te Groningen)
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Provincie Utrecht**, 2001. *Cultuurhistorische elementen in de provincie Utrecht, 3^e versie*. Provincie Utrecht, Utrecht (cd-rom).
- ROBAS Producties**, 1989. *Historische Atlas Utrecht. Chromotopografische Kaart des Rijks, schaal 1:25.000*. ROBAS Producties, Den IJp.
- RGD**, 1982. *Geologische Kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 39 West Rhenen*. Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- Stiboka**, 1981. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 39 West Rhenen*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Stiboka/RGD**, 1986. *Geomorfologische Kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 39 Tiel*. Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- Tol, A.J., e.a.**, 2004. Prospectief boren: een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. RAAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., Amsterdam (RAAP-rapport 1000)
- ROB**, 2001. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) 2e generatie. Globale Archeologische Kaart van het continentale Plat*. Archeo-

logische Monumentenkaart. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort (cd-rom).

Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland, schaal 1:50.000; Deel 1: West-Nederland 1839-1859*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Resultaten bureau- en veldonderzoek

Tabel 1. Archeologische tijdschaal

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

**Plangebied Acacialaan
Gemeente Doorn**

Resultaten bureau- en veldonderzoek

legenda

- boring
- 12 boornummer
- 3109 perceelsnummer
- nieuwbouwlocatie
- - - grens plangebied
- ▒ bebouwing (gesloopt)

Figuur 1. Resultaten bureau- en veldonderzoek